

PDF Compressor Free Version

Энэсэдэлм

○ Нам улуунун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2009 с.
Муус устар

29
күнэ
Сэрэдэ
№ 55
(10192)

1996, 2005 сылларга республика бастыг хаһыата

Муус устар 27 күнэ — Республика күнэ

АКЫЛААТА ТҮСТЭ

Нам улуунугар Президент В.А. Штыров кытгылаах Республика күнэ быйыл сэттис сылын бэлиэтэнэ. Саха республикатын тэрийсипит, биллиилээх государственной деятель, биер дойдулаахпыт М.К. Аммосовы убаастаан, сүгүрүйэн, кини аатын үйэтигэр сыалтан Саха республиката төрүттэммит күнүгэр — муус устар 27 күнүгэр СР Президентэ В.А. Штыров, правительство чилиэннэрэ Нам улуунугар тахсан республика общественноһын мунһабын ытыгылаа үгэскэ кубулдууда.

Бу бырааһынныгы быйылгы бэлиэтэһин Нам олохтоохторугар икки төгүл үөрүүлээх буолла. Ол эбэтэр бу күн республика Президентэ В.А. Штыров тахсан күүтүүлээх тутуубут — поликлиника бастакы сваятын түһэригэ кытгыны ылла. Сарсыарда эрдэттэн республика былааһын кэрэхэлиир араас өгнөөх шардары туппут оҕолор киин уулусса икки өттүгэр туран «тыннаах көрдүдөрү» үөскэтэн Президентин көрүстүлэр. Поликлиника таһыгар үгүс киһи киһини көрсө, бастакы свая түһүүгүн көрө кэлбиттэр.

Норуот ырыаһыта К.Н. Тихонов аал уоту оттон, алгыс тылы этэн саҥа дьизэ тутулуутун бастакы акылаатын уруйдаата-айхаллаата. Правительство пред-

седателэ Е.А. Борисов, улуус баһылыга А.И. Ильин эбэрдэ, махтал тылларын этилэр. Егор Афанасьевич бэйэтин этиитигэр бу күн республика социальной-экономической сайдыытын

түмүгэ таһаарыллар диэтэ. Поликлиниканы «Атгезия» ХЭТ тутуохтаах, бастакы сваяны түһэригэр кэннэ В.А. Штыров тутуу үгэһинэн свая шампанскайы алдытта.

Хатырыкка — М. Аммосов төрөөбүт дойдутугар кини аатынан государственность музейыгар республика общественноһын үөрүүлээх мунһаа буолла. Президент В.А. Штыров, правительство председателэ Е.А. Борисов, Ил Түмэн председателэ В.Н. Басыгысов ухун, киэн ис хоһоонноох дакылааттары аахтылар. Кинилэр Республика күнүн

бигэргэтии эпоха событиета буоларын, бу событие оруола туһунан да кыайан сыаналаматтын бэлиэтэтилэр. Н.С. Охлопков аатынан улуустаагы гимназия 11-с кылааһын үөрэнээччигэ, үөрэх туйгуна Галя Афанасьева гимназия коллективын, оҕолорун аатыттан бу мунһаахха тыл этиитигэр М. Аммосов кэлэр кэскиллэрэ буолалларынан киэн тутталларын, республика сайдыытыгар туох кыаллары барытын оңоруохтарын туһунан эттэ.

Бу күн республика социальной-экономической сайдыытыгар улахан кылааттарын киллэрбит дьонго наһараадалар туттарылыннылар. Бочуотунай грамотанан уонна кыһыл көмүс чаһынан И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатын коллектива (дир. Д.И. Ноговицын) наһараадаланна.

Мунһах түмүгэр Е.А. Борисов государственность музейыгар правительство председателэрин, чилиэннэрин хаартыскаларын ыйдырга сорууда биэрдэ. Бу күн Дьоккуускай куораттан сэрин, тыыл ветераннара тахсан мунһаахха кытыннылар, М. Аммосов аатынан музейы кэрийэн көрдүлэр. Мунһах кэнниттэн М. Аммосов аатынан Хатырск орто оскуолатыгар улуус туйгун үөрэнээччилэрин ассамблеята буолла.

В. РЫКУНОВА

ПАРТИЗАҢҢА — ОЛОҢХО ДЬИЭТЭ

Республикабыт күнүгэр Партизан нэһилигэр «Олонхо дьизэтэ» диэн сүрэхтэнэн культура киһинин саҥа дьизэтэ аһылына. Бу тутуу нэһилиэк дьонун-сэргэтин көхтөөх кытгыларынан «Үтүө дьыала» республиканскай программа иһинэн барбыта.

Кэрэ-бэлиэ, үөрүүлээх түгэни бэлиэтии элбэх киһи, ыалдыт саҥа дьизэ таһыгар тоҕуоруһа муһунна. Киэргэтиллибит түһүлгэ үрдүнэн сахалыы ырыа дьипэрэйэр. Дьон-сэргэ үөрбүткөспүт, сүргэтэ көтөүллүбүт.

Саха дьонун үгэһинэн алгысчыт — Нам улуунун Ытык ки-

сыйылыннанан, сыт-сымар таһааран бар дьоннорун ыраастаатылар, арчылаатылар.

Ол кэнниттэн (Ил Түмэн) Государственный мунһах председателин солбуйааччы А.Н. Жирков, тутууга уонна олох-дьаһах хаһаайыстыбатыгар бастайааннай комиссия председателэ Н.Н. Костромин, экономической сайдыы министрэ А.А. Стручков, культура уонна духобунаас министрэ А.С. Борисов, тутуу министрин I солбуйааччы В.В. Расторгуев, сибээс, транспорт уонна информация министрэ В.М. Членов, «Мин Саха сирэ XXI үйэ» диэн республиканскай общественной хамсааһын дирекциятын кылаабынай специалиһа О.П. Устинов, тутууга улуус баһылыгы солбуйааччы Г.В. Гуляев, нэһилиэк баһылыга В.Г. Алексеев мустубут дьону күүтүүлээх киһинэрэ

ситэриллибитинэн истинник эбэрдэлэтилэр уонна тутууга үгүс сыраларын биэрбит үлэһиттэргэ наһараадалары, махтал суруктары туттартаатылар. О.П. Устинов культура киһинин директоруугар С.Г. Алексеевка Олонхо дьизэтин символическай күлүүһүн мустубут дьон дохсон ытыс таһыныларын доһуһолунан туттарда. Ити кэнниттэн дьизэ аанын туора тардыллыбыт кыһыл лиэнтэни ыалдыттарбыт А.Н. Жирков,

А.С. Борисов, О.П. Устинов уонна баһылык В.Г. Алексеев кырыян дьону иһирдье киллэрдиэр.

Дьизэ иһигэр улуус Ытык кинигэ А.Н. Окоемов салайар «Садаара», «Мичээр» оҕо үнүү народнай ансамллара, Д.И. Кривошапкин салайар «Дьүрүл»

СР культуратын министрэ А.С. Борисов

народнай ансамблэ эриэккэс үнүүһүн, этигэн хомус дьүрүһүйэр доржоонорунан эбэрдэлэтилэр. Ону сэргэ күндү ыалдыттары олохтоохтор кыһыннар кымыһынан, чөчөгөйүнэн үүттэммит сылаас чэйинэн, алаадынан, саламаатынан күндүлээтилэр.

Күн иккис ангарыгар бырааһыннык үөрүүлээх чаһа салданан барда. Олохтоох артыыстар — «Айдар» драм. коллектив оонньообут «Тиэтэйбит» диэн киһинэти көрдөрүлүннэ. Нэһилиэк талааннаах ыччаттара, дьон киэн программалаах концерт көрдөрдүлэр. Улуус баһылыга А.И. Ильин, нэһилиэк баһылыга В.Г. Алексеев, республика тэрилтэлэрин, министерстволарын салайааччылары, нэһилиэктер баһылыктара уо.да. саҥа тутууга дьонун кылааты киллэрбиттэргэ наһараадалары, бэлэхтэри туттардылар, истин-иһирэх эбэрдэлэрин тиэртилэр.

И. ИВАНОВ

Автор түһэриллэрэ

Депутат — норуот итэбэллээбэ

ЫЛСААРЫ ГЫММЫТТАР

Улуус депутаттарын саҥа ыгырылаах сэбиэтин экологияга, АПК сайдыытыгар уонна сир дьыалатыгар бастайааннай комиссията бу күннүргэ аан бастакы депутатскай истиини тэрийэн ыытта. Бу истиигэ элбэх депутат биллибэт биричиинэнэн кытгыны ылбатылар. Онон элбэх, олохтоох кэпсэтии-ипсэтии барыахтааҥа, сүбэ-ама да баһаам буолуохтааҥа хаалла быһыылаах. Былаанаммыт бэбискэ сунһурун ТХУ начальнига И.И. Федоров, кини солбуйааччыта Е.Е. Гоголев, кылаабынай агроном З.И. Новиков, нэһилиэктер дьаһалталарын тыа хаһаайыстыбаны сүүрүнүүр специалистара уо.да. күннээҕи үлэ-хамнас туһунан быстах иһитиннэриилэри оңорутоотулар.

Сүүрүн кэпсэтии сайылыктааһыны тэрийии, кооперациялаһы, сааскы хонуу үлэлэрин, страховка, сир боппуруостарын, кредиттэһин, 88 N-дээх Федеральной Сокуон ирдэбиллэрин толорууга ытытыллар үлэлэр тула барда.

Истиилэр түмүктэринэн депутаттар улуус араас таһымнаах тэрилтэлэрин, тэрэһиннэрин салайааччыларыгар туһаайан кэккэ этиилэри оңорутоотулар: 88 N-дээх ФС ирдэбиллэрин толорууга эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһарга, тахсыбыт бытаарыны суһаллык туоратарга, туһааннаах салайааччыларга, специалистарга ирдэбили күүһүрдэргэ, олохтоох бюджеттэн сайылыктары ситэрэн тутууга, оборудованиенан хааччыныыга эбии үбүлээһин боппуруоһун быһаарарга; баһыналары күүрүлээһингэ, ходоһа, мэччирэн сирдэригэр мелиоративнай үлэлэри ытытыга, үбүлээһинигэр күүскэ үлэлэһэргэ; «Стерх» страховой компания нөнгө тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрин баайдарын-дуолларын страховкалаһыны ситиһэргэ; ирдэниилэр статистическай отчуоттары кэмигэр, хаачыстыбалаахтык түһэригэ, бухгалтерскай отчуоттары тупсарыыга болдомтону уурарга; бухгалтерскай учуоту сөптөөх таһымна таһаарар инниттэн нэһилиэктергэ, улууска киһинэммит бухгалтериялары тэрийиини үөрэтэн көрөргө; хаһыат, телевидение, араас тематическай семинардар нөнгө иһитиннэрэр-биллэрэр үлэни күүскэ ыытарга.

Иннокентий ИВАНОВ

Ис дьыала отделыгар

МИЛИЦИЯ ҮЛЭТЭ

ТУПСУБУТА БЭЛИЭТЭННЭ

Муус устар 16-20 күннэригэр Намнааҕы ис дьыала отделыгар министерствотан тахсан үлэлэрин бэрэбиэркэлээтилэр. Бэрэбиэркэ түмүгүнэн улуус дьаһалтатыгар мунһаах буолла.

Министерство штабын кылаабынай инспектора, комиссия председателэ Г.Л. Кычкин ытытылыбыт бэрэбиэркэ түмүгүн иһитиннэрдэ. Былырын муус устарга буолбут бэрэбиэркэ түмүгүнэн этиллибит ыйылылар-кэрдиилэр толоруллубуттар, итэҕэстөр туоратылыбыттар. Кыайан туолбакка хаалбыттары барыта үп-харчы суоһуттан. Өлөрүү аһыабыт, буруйу арыһы элбээбит. Коллектив үлэлиир кыахтаах. Буруйу оңорууну сэрэтии үлэтэ ситээнэ суоһунан үлэни күүһүрдэргэ этилиннэ. Улуус дьаһалтатын көмөтүнэн эбии 5 учасковай штата арыллыбыта хайҕанна. Оҕолор буруйу оңоруулары аһыабыт.

Участковайдар уонна ПДН үлэлэрин бэрэбиэркэлээбит инспектор Е.М. Прокопьев Үөдэй нэһилигэр участковайдарга көмө баһытынан 18 киһилээх ДНД тэриллибитин, сотору кинилэргэ үөрүүлээх быһыыга-майгыга дастабырыанна туттарылыахтааһын эттэ. Бу ДНД туспа былааннаах, балаһианьылаах уонна устааптаах эбит. Онон Үөдэй баһылыга С.В. Ядреев милиция үлэтигэр күүс буолбутун бэлиэтээтэ. Участковайдар үлэлиир кыахтаахтар диэтэ.

Улуус баһылыга А.И. Ильин наркоманияны утары биһиги улууспут утумнаахтык үлэлэһэрин, ис дьыала отдела үчүгэйдик үлэлиирин ыйда. Саҥа сулуоспа-ППС тэриллибитэ көдүүстэһин, аны туран саҥа дьизэ кириэхтэринэ үлэ өссө тупсуоһун эттэ. Улуус дьаһалтата отделы кытта ыкса сибээстээхтык үлэлиирин бэлиэтээтэ, начальник В.И. Николаев үлэтин билэрин, компетентнайын, ситуацияны тутарын эттэ.

Мунһах түмүгэр Стручковтар дьизэ кэргэтэригэр «Быраабы харыстыр бастыг дьизэ кэргэн» диэн диплом бэрилиннэ. Силиэстийэлиир отделение старшай следователитер В.С. Петровка знамя таһыгар түспүт харытыската бэлэхтэннэ. Силиэстийэлиир отделение начальнигар Н.Н. Назаровка «Бастыг следователь» диэн республикатаагы конкурска 1-кы миэстэни ылбытын иһин 1-кы степеннээх диплом туттарылына.

В. РЫКУНОВА

Н.С. ОХЛОПКОВ ТӨРӨӨБҮТЭ 80 СЫЛЫГАР АНАЛЛААХ ВИКТОРИНА БИЙИТЫЛАРА

1. Н.С. Охлопков төрөөбүт сирэ, күнэ, ыйа, сыла?
2. Николай Семенович ханнык оскуолаҕа үөрэммитэй?
3. Хас сыллаахха, ханнык куоракка үрдүк үөрэххэ кирибитэй?
4. Бастаан үлэлээбит сирэ?
5. Хас сыллаахха СР правительствотын председателин тутууга солбуйааччынан аһааммытай?
6. 10 сыл буолан баран кини ханнык дуоһунаска аһааммытай?
7. Нам улуунугар туох тутуулары ыһыппытай?
8. 1968 с. ханнык улахан гаас ситимин оһоһуута түмүктэммитэй?
9. Мария Егоровна Охлопкова — Николай Семенович кэргэнэ ханнык үөрэх кинигэтин ааптарай? Кинигэ аата?
10. Николай Семенович, Мария Егоровна Охлопковтар хас оҕолохторуй, хас сиэннээхтэрий?

Викторина эппиэтэрин ыам ыйын 4 күнүгэр диэри манньк аадырыска тиксэриг: Н.С. Охлопков аатынан улуустаагы гимназия, 1-кы этээс, 109 каб. Билсэр телефоннуг 42-1-99 (Матрена Гаврильевна)

һигэ, Саха республикатын туйгуна, норуот тойуксута, «Дьүрүл» хомусчуттар народнай ансамблын салайааччыта Дмитрий Иванович Кривошапкин арыалдыттардаах кириэн аал уотун оттон, үрдүк айылылартын үгэн-сүктэн көрдөһөн арылаах алаадынан, саламаатынан күндүлээн алгыс сиэрин-туомун ситэрдэ. Нэһилиэк кылбаа манан таҕастаах далбар хотуннара түһүлгөн биер гына илии эргийэн унаар буруону

К и и и б ы р а а б а у о н н а к ө н г ү л э

БЫРААПКЫН КҮӨМЧҮЛЭТИМЭ

Дьокуускай нэһилиэгэ ааспыт ый бүтэниг күннэригэр СР Президентин уонна правительствотын администрациятын, СР киһи быраабыгар Боломуочунайын, РФ киһи быраабыгар Боломуочунайын отделин, РФ субъектаргаар Боломуочунайдар уонна Россияда Конрад Аденауэр аатынан Фонда бэрэстэбиитэ-листибэтин тэрийи-лэринэн норуоттар икки ардыларынааҕы холбоуктаах конференциялара «Киһи быраабын тутуһуу мониторинга: Киһи быраабын көмүскээһин институтун сайыннарыыга государственнай органнар уонна быраабы көмүскүүр, общественнай тэрээһинэр оруоллара» диэн темаҕа ытыллына.

Бу конференцияга СР вице-президентэ Е.И. Михайлова, «Россия бочуоттаах адвоката» бырайыак салайааччыта Игорь Мурагидис, Россия киһи быраабыгар Боломуочунайын бэрэстэбиитэлэ А.В. Соколенко, Германияттан адвокат, К. Аденауэр аатынан Фонда бэрэстэбиитэлэ, доктор Хайнц-Альфред Бюлер уо.д.а. кыттан араас тизмэлэргэ 16 дакылааты оҥордулар. Дагылааттары дүүллэһинигэ элбэх киһи кытына, араас ис хоһоонноох ыйыттылары биэртэлэтилэр, санаа атастастылар.

Төһө да Россия Конституциятын киһи бырааба уонна көнгүлэ саамай үрдүкү суолта-лааҕынан билиниллибитин, государствога уонна обществога ону тутуһуу уонна көмүскээһин биэр дьонуннаах принцибинэн

ааттымытын ирдэтиһиэхтээх. Хас биридди киһи бэлэм кэтэһэн олоһуу өйүттэн-санаатыттан тэийиэхтээх. Атын-нык эттэххэ үһөөһүнүлэр: государство, эбэтэр административнай аппарат (чиновник) быһааралларын күүтэн олоһуулу-суохтаах. Онтон государство өттүттэн Конституциянан мэктиэлэммит киһи быраабын уонна көнгүлүн көмүскүүр, хааччылар усулуобуйа тэрийиэхтээх.

най аатыгар киирэ турар граждандар элбэх көрдөһүүлэрэ, үгсүүлэрэ көрдөрөллөр. Олортон үгүстэрэ олоһор дьыба, социальнай харалтага, үлэҕэ быраабы хааччахтааһыны тохотторорго сыһаннаахтар.

Былаас органнара, институттара аһара элбээбиттэринэн дьоннор үкүсүгэр ханна, кимизхэ туруорсуохтаахтарын, кырдыктарын таһаарыныахтаахтарын ситэ билбэттэр. Инньэҕынан сороһор быһааттарыах да боппуруостарын сыһан-соһон, хойуттан кэбиһэллэр. Онон хас биридди киһиттэн сокуоннары, бырааптары үчүгэйдик билии, дьаныардаах буолуу эрэйиллэр.

Биһиги гражданскай обществоны тутта сатыбыт. Киһи гражданин өйүн-санаатын дьонун таһымна таһаара иликкэ үөскээбэт. Олоһун-дьаһаҕын гражданин бэйэтэ көрүнэр, көмүскэнэр турукка, таһымна

удаара сабырыыра. Оттон киһи бэйэтин көнгүлүн уонна быраабын, тус интэриһин уонна кыһалҕатын кытта агардас средство, эбэтэр түктэри өттүн санаттааха государство бөбөргөөһүнүгэр, күүһүрүүтүгэр мэйэй-тэйэй эрэ буоларын курдук көрүллэр», — диэн санапыта уонна мантан салгыгы государствога гражданскай уонна политическай процесстар хайдах барыахтаахтарын чингэтэн: «Саамай дьонун сыһаннаһынан хас биридди киһи бырааба уонна дьонуну буолар», — диэн тоһоҕолоон бэлэтээбитэ. Онон государство ытар сүрүн политикага: «Киһи государство тутуһугар буолбакка, государство киһи тутуһугар» буоларын киһи бырааба уонна көнгүлэ ханнык да түбэлтэҕэ күөмчүлүнэ суохтаах.

Инокентий ИВАНОВ

Хайдах олоһорут, ыаллар? СААСКЫ ТУБУКТЭР

Хомустаах бастакы нэһилиэгэр былааннаах сааскы үлэлэр, бөүө-саҕы тизийи, субуотунньуктар, ону таһынан тэрээһиннээх бырааһынныктар буоллулар. Нэһилиэк баһылыгын солбуйааччы олохтоох дьаһалта планеркатагыр: «Быйыл нэдиэлэ аайы үлэ күнүгэр тэрилтэлэри уочаратынан субуотунньуктаабыт. Ордук баһаарынай чаас уолаттара, ОДьКХ үлэһиттэрэ, ыччаттаран Айтал Николаев дьулуһун туран үлэлээтилэр. Олесов Леонид Иннокентьевич бэйэтин лесово-нунан 100-чэкэ куб маһы тизид. Билигин 700 устуука бүтэй маһа, 100 төбө сөһү тулар хотону, бэтэрээннэр балаҕаннара тутулар маһа бэлэмнэннэ. Суолу баттаһа тутуу матырыяалын киллэрэр сорук турар. Онтон дэлээнэни ыраастаан туттары үлэтэ күүтэр», — диэн кэпсээтэ.

Быйыл кулууп үлэтэ сэргэхсийдэ. Дьокуус-

кайтан артыыстар кэлэ турар буоллулар. Бу күннэргэ кулуупка Клим Федоров оҕолору сүүмүрдээн ылыырга үөрэтэр.

Мунньаха соҕуруу зона ыстаарсай участковайа П.Г. Сысолятин үнүс участкаһынан аһаарыт Юшков Дмитрий Игнатьевичи билиһиннэрдэ. Онон алта нэһилиэккэ үс милиционердаах буоллубут.

Нэһилиэк сиригэр үлэһитэ Г.Н. Оконешников куораттан кэлбит землеустроителлэри кытта 30-ча уһаайбаҕа «межевание» оҥорор түбүгүгэр сылдьар.

Ветеринардар ыйаабыт биллэриилэригэр «бэсиэдэ» иһин 42 солк. көрдүүлэрэ өйдөмөт түгэннээх. Харчыга суох киһи кэпсэтэрэ, ыйыталаһара табыллыа суох курдук.

Сааскы түбүк: салгын сизбит хоһуун уолаттар субуотунньукка үлэлиин-хамсыы сылдьаллар. **К. ЕРЕМЁВ**
Кыһыл-Сыыр бөһ.

Профсоюзтар олохторуттан КҮҮСТЭЭХ ҮЛЭ — КӨХТӨӨХ СЫНЬАЛАН

анал үөрэхтээх үлэһиттэр: фельдшердэр, акушеркалар, рентгенлабораннар, лабораннар, физиосиестэрэлэр, медицинскэй сиестэрэлэр, барыта 28 киһи, муус устар 14 күнүгэр сыллааҕы үлэлэрин отчуотун суруйан улахан комиссияга бигэргэтэ, экзамен туттара мустубуттара. Комиссияны улуус кылаабынай бырааһын тэрийэр-методическай үлэҕэ солбуйааччы Ньургуйаана Яковлева салайан үлэлэттэ. Үлэ кытаанахтык сыһаналанна, ол түмүгэр ирдэбилгэ эппиэттээбэтэх үлэлээх 4 киһи категорияларын күһүн көмүскүүргэ күһэллэр.

Муус устар 16 күнүгэр доруобуйа харыстабылын профсоюзун отчуоттуур-быбардыыр конференциятыгар 55 делегат уонна 30 ыңырыылаах эмчиттэр кытыннылар. Отчуоту балыһа профсоюзун райкомун председателэ Вера Бочкарева оҥордо. 5 сыллаах былаан-

наах үлэтин, эмчиттэр бырааптарын, үлэ харыстабылын уонна мөккүөрдэрин, коммунальнай өңөлөрү, доруобуйага кутталаах үлэлэргэ көрүллэр үүтү, спецтаһаһынан хааччыыһыга, оҕолор сынньаланнарын тэрийиигэ улахан болҕомто ууруллубутун дүүллэһэн, ырытан баран тыл эттэчиликер Вера Владимировна сатабыллаах үлэтин «туйгунанан» сыһаналатылар. Ветераннары кытта үлэни Матрена Винокурова сиһили сьрдатта уонна Ленскэй нэһилиэк баһылыгын аатыттан ветераннары кытта үлэлэспит В. Максимоваҕа, В. Бочкареваҕа, Л. Слепцовага махтал суруктары туттарда.

Түмүккэ санга 17 киһилээх райкому салайарга, республикатааҕы конференцияга делегатынан таларга уонна реском састаабыгар чилиэнинэн салгыы үлэлииригэр Вера Владимировнаҕа кыах, итэҕэл бэрилиннэ.

Альбина КУЛИЧКИНА
Хатырык

Профсоюзтар олохторуттан ЫРЫА КУТУГАР УЙДАРАН

Ааспыт нэдиэлэҕэ мелодияны айар дьобурдаах дьоммут «Туллук хаара» түмсүүнү тэрийбиттэрэ 35 сылын бэлиэтээһининэн сизттэрэн культура, доруобуйа харыстабылын, үөрэх уонна үрдүкү, орто анал үөрэх үлэһиттэрин улуустаабы идэлээх союзтарын түмсүүлэрин көбүлээһининэн «Кыыс кэрэ Нам сирэ» диэн хоровой ырыа фестивалын иккис тура А. Шестаков аатынан культура киһигэр ытытылына. Бу турга 13 коллектив вокальнай ансамбллара куотастастылар.

Концерт «Кыыс кэрэ Нам сирэ» диэн Нам дьоно өрүү уостан түһэрбэккэ сөбүлээн ылыһыр кэрэ ырыаларын автордара Андрей Замятин уонна Юрий Потапов-Саргын бу айымньыны хаһан, хайдах күн сирин көрдөрбүттэрин туһунан сырдаттыларын саҕаланна.

Онтон дьэ сценаҕа биртэн биэр олус тупсаҕай былааччылаах кыргыттар, көстүүмнээх уолаттар ансамбллара тахсан 2-лии ырыаны араас матыбынан ыллаан дьыэрэһиттилэр. Онтон биэр фестиваль балаһыанньатын быһытынан «Кыыс кэрэ Нам сирэ». Бары ансамбллар фестиваль балаһыанньатынан «Кыыс кэрэ Нам сирэ» дьырыаны сэргэ олохтоох автордар мелодияларыгар суруллубут ырыалары толортоотулар.

Бу конкурс жюритын Татьяна Андреевна Гурьева салайда. Дьүүллүүр сүбэҕэ Н.К. Адамова, А.Т. Замятин, А.И. Олесова, Л.Д. Режасова кириэн үлэлэтилэр. Жюри састабын профессиональнай таһыма үрдүгүн бэлиэтэххэ наада. Ырыты-

ны ымпыгар-чымпыгар тийэ оҥордулар. Ону ансамбллар толоруулары таһымын быһаарар мунньахтарыгар сылдьан итэҕэйдим.

Онон фестиваль иккис турун кыһылаахтарын жюри манньк быһаарда:

Гран-при хаһаайынынан Илья Винокуров аатынан НПК эр дьонун ансамбла буолла.

Лауреаттар буоллулар: I ст. — 3 Н-дээх «Кэчээри» оҕо саадын ансамбла, II ст. — Бөтүг орто оскуолатын ансамбла, III ст. — 3. Винокуров аатынан музыкальнай оскуола ансамбла.

Дипломаннар: I ст. — И. Винокуров аатынан НПК, II ст. — Нам 2 Н-дээх оскуолатын дьахталларын ансамбла, III ст. — Үөдэй нэһилиэгин «Сайара» ансамбла.

Номинациялар: «Тупсаҕай көстүүм» — Никольскай оскуолатын ансамбла, автордар Андрей Замятин, Юрий Потапов анал номинациялара — Бөтүг орто оскуолатын ансамбла, «Үчүгэй, сонун ырыа» — Хатын Арыы балыһатын коллективин ансамбла, «Олохтоох автордар айымньыларын сырдатты» — Никольскай оҕо саадын ансамбла, «Көстүүм биллиги көрүң» — 1 Хомустаах «Мичэйэнэ» оҕо саадын ансамбла, «Конкурс бастыг дебюта» — кин балыһа коллективин ансамбла, «Гаврил Слепцов ырыатын үчүгэйдик толоруу» — Хатын Арыы культуратын үлэһиттэрин ансамбла.

Бириэмийэлэр, номинацияларыам ыйын 1 күнүгэр ытытылар гала-концерка туттарыллыахта.

И. ИВАНОВ

Үчүгэй дьон туһунан кэпсибит

БҮГҮРҮ ҮЛЭНИТ

Муус устар сангатыгар, былаан быһытынан, улуус киһигэр баар котельнайдары кэрийэн көрөн, кинилэр үлэлэрин-хамнастарын билистибит. Уочаракка ПТД түбэстэ. Норуокка биллэринэн уонна коммунальщиктар ааттылларынан «Тубик» диэн ааттаах объект. Урут, чоһунан оттулар эрдэҕинэ, төһө да аҕыйах дьыэлээх дьобус тэрилтэ буоллар, син балай эмэ түбүгү көрдөрөр этэ. Бары-нахтар сытар сирдэрэ, хаһан баҕарар көрүүгэ-истиигэ наадылар. Онно кыра проблема диэн суох. Ол иһин уруккуттан манна эрэллээх дьоннору кочегарынан туруораллара.

Билигин манна гааһынан оттулар модуль турбута 4-5 сыл буолла. Онтон ыла, тубдиспансерга сытааччылар, үлэһиттэр тымныыны харахтарынан эрэ көрөллөр. Манна кэккэ сыл үлэлээбит уопуттаах дьон үлэлииллэр: Пелинкеева Марина Витальевна, Христофоров Дмитрий Юрьевич, Полищикова Евдокия Дмитриевна, Эверстов Георгий Иванович. Биһиги сылдыһыбытыгар Эверстов түбэстэ. Уурбут-тушпуг курдук ыраас, бэрээдэктээх оператордар сынньанар хосторо биһигини көрсөр. Хаһаайын Георгий Иванович илиитэ тийи-битэ көстөр. Кини дьыэтигэр да Намга биэр бастыг хаһаайын быһытынан биллэр. Ол курдук, дьыэт аһыны көрүнэн олоһуу, үүнэ-эйини хото олоһуу туһунан биэр сыл президент М.Е. Николаев гранын ылан тураллар. Манна кэргэнэ Эверстова Валентина Ивановна, эмиэ ОДьКХ үлэһитэ, кырата суох оруоллааҕа биллэр. Чэ, ити итинэн.

Котельнайбытыгар төннөн кэлиэҕин. Георгий Иванович кэпси-иринэн, операторынан үлэлээбитэ хайы-үйэ 11 сыл буолбут. Ол устатын тухары, биридэ да буруйга-сэмээ тардылыбакка, үтүө субобастаахтык, үлэтигэр чакчы бэринэн, эппиэтинэни толору өйдөөн туран үлэлэтин кэлбит. Маннааҕы ОДьКХ оператордары сыл аайы тус-туһунан объектарга көһөрө сылдьан үлэлэтэр идэ (бэрээдэк) баар. Бу туохха нааданыт? Бу ханна баҕарар, кими баҕарар туруорарга наада. Бэйэни солбуйсуу, котельнайдар материалнай-техническай частарын билигэ, онно сатаан үлэлииргэ эбээһинэсти-ир. Онон газооператордар хайа баҕарар мааркалаах котелларга үлэ-лиир кыахтаналлар. Ол быһытынан Георгий Иванович бу «Тубикка» үлэли кэлбит. Бу иннинэ РУС-ка, ЦРБ-га, улахан квар-тальнай котельнайдарга үлэлээбитэ. Кини кэпсириинэн, 7-лии секциялаах 6 «Жарок» котеллар тураллар. Мантан бастайаннай 3-нэ үлэлиир. Уоннааҕылар — саппааска тураллар. Онон ханнык баҕар тымныыга, итиинэн толору хааччылар кыахтаах модуль.

Хочуоллар турар отсектарыгар киирэммит үлэли турар «Жароктары» көрдүбүт. Кинилэр үлэлиир параметрда ханан хонту-руолланын билсистибит, ис ырааһын, бэрээдэгин сыһаналаты-быт. Барыта үчүгэй.

Тигһээр, төһө хамнаһы аахсан, илимитигэр ыларын туоһула-стым. «Бу объекка төрдүөбүт, ыйга хас бириддибит 11-12 тыһ. ыла-быт», — диэтэ. Чэ, хайыахпытый. Аныгы үйэҕэ бу да элбэҕэ суох. Эрэннэрэр 20% эптэхтэринэ син курдук буолуу эбит. Оннук эрэли кытта, көрбүшпүтүнэн, кэспэппиттинэн астынан, инникигэ (хам-наска) эрэли кытта Георгий Ивановичтыын истинник бакаалаһан суолбутун салҕаатыбыт.

Андрей КОБЯКОВ,
ОДьКХ пресс-киһин салайааччыта

«ESOLE» УОННА САРДААНА

(Хамаатта саха-француз оскуолата)

Оскуолабыт сонун, олоҕо-дьаһаҕа, ситиһилэрэ тиһиллэр хаһыата «Иулдуз» буолар. «Иулдуз» — оскуолабыт иһинэн тахсар хаһыат. Ону таһынан «Репортер» диэн пресс-киин баар. Бу түмсүү эдэр корреспондентнара оскуола эрэ сонунун буолбакка, араас эйгэ сонунун улуус, республика хаһыаттарыгар сырдаталлар. Быйыл биһиги кылааспыт эмиэ оскуола иһинэн элбэх ааҕааччыны тардар кэпсээннээх «Esole» диэн хаһыат таһаардыбыт. Хаһыаты Сардаана Рожина иилиир-саҕалыыр. Ыйга биһирдэ тахсар. Мин Сардаанаттан хаһыатын туһунан ыйыталастым:

— Сардаана, хаһыаккын туох сыаллаах-соруктаах, кимнээх аналлаах таһардын?

— Оскуола үрдүкү кылааһын оҕолоругар аналлаах. Бастатан туран, оҕолор талааннарын арыһар, оскуола культурнай таһымын үрдэтэр сыаллаах. Иккиннэн, оҕолор биһирдэ түмсэллэригэр, биһир санаалаах буолалларыгар.

— Киһи эйгэҕэ тахсарыгар ким көмөлөстө, сүбэһит-амаһыт буолла?

— 1 Хомустаахха үөрэнэ сылдьан, «Сайдыы» диэн хаһыакка уонна телестудияҕа корреспондентнаан үлэлээбитим. Онтон ситтэрэн манна кэлэн баран, хаһыат таһаарарга санаммытым.

— Хаһыатын тираһын ахсаана?

— Бастакы холонуу буолан 25-30 экземпляр тахсар. Билинни тургутан хаһыаппытын инникилээх курдук көрөбүт. Кэлин тиражытын элбэтэр санаалаахпыт.

— Ааҕааччылар ордук тугу сэнгээрлэрий?

— Оскуола хаһыатыгар биһирдэ үөрэнэр доҕотторун, бэйэҥ туһунан ааҕары ордук сэнгээрлэлэр. Ол иһин рубрика аайы оҕолор бэйэлэрин тустарынан суруйа сатыыбыт.

— Хаһыат тахсарыгар туох ыарахаттары көрүстүң?

— Үп-харчы өттүгэр ыарахаттары көрүстүм.

— Журналист буолуоххун баҕарардын дуо?

— Баҕа санаа баар, ол эрэн атын идэҕэ эмиэ баҕалаахпын.

— Ааҕааччыларгар туох баҕа санаалааххыны?

— Ураты көстүүнү, сагану. Санаа-быккыт туоллун, сагану саҕалыыртан толлун!

— Сардаана, хоруйдарың иһин махтал. Хаһыатың ааҕааччылаах буоллун.

Ити курдук, оскуола оҕолоро үөрэххэ киирэр олукарарын оносто сылдьаллар.

Диана АММОСОВА,
ХСФО, 10-с кылаас, «Репортер» түмсүү

КҮНДҮ КИҢИМ

Биһигини өйдүүр, барытыгар көмөлөһөр, өйүүр-харыһыйар саамай чугас киһибит — эбэбит барахсан буолар! Сылаас сыйыана, эйгэс майгыта, ыраас санаата биһиэхэ мэлдьи холобуур буолар. Мин «эбэ» диэн ыгыгар күндү киһим Соловьева Матрена Дмитриевна.

Эбэм 1934 с. тохсунньу аам-даам тымнытыгар Нам улуунун Үөдэй нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Ийэтэ Евдокия Прокопьевна колхозка үлэлээбит, оттон аҕата Дмитрий Петрович булчут эбит. Биһирдэ төрөөбүт төрдүөлөр. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан эбэм саамай өйдөөн хаалбыт күнэ — Кыайы күнэ. Ол күн үөрэмтөөхтөр, үөрүү-көтүү буолбутун өйдүүр.

Алын кылааска Үөдэйгэ 6-7 кылаастарга Партизан нэһилиэгэр, оттон 8-10 кылааска диэри Намна үөрэммит. Оскуоланы бүтэрэн баран, 1957 с. фельдшер курсугар

үөрэммит уонна 1959 с. бүтэрбит. Салгыы Омскайга ветеринар идэтигэр үөрэммит. Эбэм олохун тухары ветеринарынан үлэлээбитэ.

1966 с. эһэбэр Амбросьев Макара Саввичка кэргэн тахсыбыт. Оҕолорун Светлана, Татьяна уонна Александр улаатыннарбытара. Эһэбит олус талааннаах буолан, оҕолорун элбэххэ үөрөтүтэ. Ол кэмгэ хаартысканы түһэринэн дьарыктанара, нэһилиэк дьонун элбэхтик хаартыска түһэритэ, өйдөбүннүк гынан хаалларбыта.

Билигин эбэм сиэнэрин көрөр, оҕолоругар астарын бөлөмнүүр. Иллэн кэмгэр киһи көрөрүн, сахалыы ас астырын олус сөбүлүүр. Саас айы сибэкки арааһын олордор. Эдэр сылдьан үгүлүүэн концерттарга көхтөөхтүк кыттар эбит. Араас тэрэһиннэртэн тэйэ турбат үһү. Элбэх концерка биһир-

гэ үгүлүүбүт доҕотторо Аргунов Дмитрий Тимофеевич, Шестаков Николай Романович буолаллар. Порогов Петр дьон биһиргэ үгүлүүбүт ааспыт доҕорунан Москва куоракка тийэй үгүлүүбүт бара сылдьыбыт. Олус талааннаах уол этэ диэн эбэм билигин да ахтар. Эсө кини хоһооннору сөбүлээн ааҕар. Биһиги дьыэ кэргэнинэн көрсүһүүрүбүтүгэр эбэбит олус изииллээхтик поэттар хоһооннорун ааҕан иһиннэрэччи. Бэйэтэ эмиэ хоһоон суруйар. Сэри кэмнэн оҕолоро буолан, оҕо сааһа кыһалҕалаахтык ааспыт. Лэппиэскэ үлэстэн сиһилэрин саамай өйдөөн хаалбыт.

Ити курдук эбэм оҕо эрдэбиттэн кыһалҕаны биллэн улааппыт буолан, олоху сыаналыыр. Эбэм соторутааҕы «нэһилиэк Бочуоттаах кырдыаһа» диэн ааты ылбыта. Мин эбэбинэн олус киэн туттабын!

Настя БЕРЕЖНЕВА,
ХСФО, 8-с кылаас,
«Репортер» түмсүү

ДОЛГУЙА КҮҮТЭР СЫННАЛАҢЫМ

Оскуола оҕотун саамай күүтүүлээх кэмэ каникул буолар. Хайдах да үөрэнээччи каникул буоларын долгуя күүтэр, ыра санаа онгостор. Дуоһуя сынынаныан, уутун хана утуһун баҕарара баһыйар. Оҕо аймах бу бэрлilibит кылгас кэмнэн, оҕо саас дьоллоох түгэнин араастык атаарар.

Атын омук үөрэнээччилэрэ дьыэ кэргэнинэн бары сынынанааллар. Төрөспүттэрэ оҕолорун сыныналанарыгар сөп түбэһиннэрэн уопускаларын ылааллар уон-

на, ким дьыэ кэргэнинэн сири-дойдуну кэрийэр, ким айылҕа уһун кэмнээх похторуга турунар.

Оттон Саха сириг оҕолоро үксүлэрэ эбээҕэ, эһээҕэ күүлэйдии бараллар, таһырдыа атаараллар. Мин эмиэ сааскы сыныналанарым аймахтарбын, доҕотторбун кытта атаардым. «Орто дойдуга» баран кэлбиппит, араас кыылы, көтөрү көрбүппүт. Улааппыт, сүүрбүт-көппүт Салбаҕмар тийээн, кыра эрдэһиптэн оонньообут доҕотторбун кытары үөрөкөтө сынынанным. Номнуо үөрэх күнэ саҕаламмытын билбэккэ да хаалбытым.

Сайна САВВИНОВА,
ХСФО, 6 «а» кылаас, «Репортер»

ҮРҮҢ КҮӨЛ ОБОЛОРОБУТ

(Түбэ орто оскуолатын сонуннара)

Үгүс араас интэриһинэй ис хоһоонноох тэрэһиннэртэн биһир сонун түгэнинэн биһир дойдулаахпыт, биллэр государственнай, общественной деятель Н.С. Охлопков төрөөбүтэ 80 сылыгар аналлаах Нам-Түбэ хайысханан сүүрүү буолла. Улуустаабы гимназия үөрэнээччилэрин кытта биһиги оскуолабыт оболоро Дьяконов Андрей, Литвинцев Толя, Харитонов Виктор сүүрэн кэллилэр.

«Төгүрүк остуол» тула олорон биһир дойдулаахпытгар аһаҕастык тэрэһиннэри биһиргэ ыһтар туһунан кэпсэтибит. Түмүгэр, муус устар бүтэһигэр, улахан концерт түһүлгэтигэр, гимназияҕа көрсүөх буоллубут.

Сахабыт тылын маннайгы тылдьытын автору В.Л. Серошевский дьыалатын салҕааччы, польский чинчийээччи Михаил Кшонжек ыалдьыттаан барда. Кини Серошевский туһунан элбэҕи кэпсээтэ. Киһи сөбүөх, сахалыы саҕарар.

Хаҕалас улуунун Төхтүрүгэр ытыллыбыт 4-с «Виноградской аабыларга» П. Слепцов (4 кыл.), А. Гуляева (7 кыл.), О. Лыскова (7 кыл.) үгүс степеннээх диплом ыттылар. Оттон С. Васильев (2 кыл.) иккис степеннээх диплому, Д. Гоголев (6 кыл.) үгүс ст. диплом уонна конференция мэтээлинэн наҕараадалынан кэллилэр. Учуталбыт Л.Н. Егорова үөрэнээччилэри үчүгэйдик бэлэмнэбитин иһин махтал суругунан бэлиэтэнэ.

Хамааттаҕа ытыллыбыт 2-с «Ушницкай аабыларга» саамай элбэх оҕо биһиги оскуолабытыттан кытынна. Өскөтүн атын оскуолалартан иккилии, үстүү буоллахтарына, биһигиттэн 13 үөрэнээччи. Кинилэр бары сертификаттаах кэллилэр. Итиннэ бастыҥнар аабылар призердара буолулар, Бочуотуну грамоталарынан бэлиэтэннилэр. Учуталларбыт эмиэ грамоталаах кэллилэр.

Биһиги Түбэ орто оскуолатыгар үгүс кылааска үһүө буолан үөрэнэбит. Эркин, Эрчим Дьяконовтар уонна Толя Новиков — үс бухатыыр, үс мушкетер... Иирсипэппит, эйэлээхпит. Үөрэхпитигэр кыһаллабыт, «4», «5» сыанаҕа үөрэнэбит. Учуталбыт Прасковья Дмитриевнаны олус убаастыбыт.

Үһүө да буолларбыт, туохха барытыгар кыттабыт. Оскуолабытыгар «Саһарҕа» диэн хаһыаттаахпыт. Онно биһиги бэйэбит суруйбут үлэлэрибитин бэчээттибит. Олус интэриһинэй. Бары «Кэскил» оҕо хаһыатыгар суруйтарыбыт. Сөбүлээн ааҕабыт, элбэх сонуну, сагану билэбит. Атын үөрэнээччилэр суруйбуттары кытта тэҥнээн көрөбүт.

Салгыы биһиги айымныларбытын кытта билсин.

МАННАЙҒЫ КОСМОНАВТ

Үөһө халлааны көрбүт киһи баар ини? Ыйы, сулустары уонна күнү. Космос... Аата үчүгэин, доҕоттор! Космос илэ характарынан көрөр дьон — космонавтар.

Киннэр көрдөхкө, кинилэр хараабыллары иһигэр үөһө-аллара араастаан эргийэллэр. Мин билэрбинэн, дьиннээх космонавт, туох ханнык иннинэ, доруобай буолуохтаах. Күннээҕи режими тутуһуохтаах. Үөрэхтээх, бэйэтин дьыалатын энкилэ суох билиэхтээх.

Муус устар 12 күнүгэр, 48 сыллааҕыта, куйаарга аан маннайгынан Юрий Алексеевич Гагарин көппүтэ. Кини халлаанга 108 мүнүүтэ устата сылдьыбыт. Мин кини олохун, куйаарга көтүүтүн туһунан элбэҕи аахтым, үөрэттим, биллим. «Инникиг хардыы» научнай-практической конференцияҕа дакылаат аахпытым.

Ю.А. Гагарин биһиги курдук кыра бөлүөлөккө төрөөбүт. Оҕо сааһа сэри сылларыгар ааспыт. Биһиргэ төрөөбүттэр алтылар, ийэтэ, аҕата колхозтаахтар эбит. Юрий Алексеевич бастын космонавт этэ. Кинини дойдубут дьон бары убаастыылара, таптыылара. Эсө да элбэх ситиһиллэниэн, реактивнай сөмөлүөтө саахалга түбөһөн күн сириттэн барбыта. Билигин баара буоллар, кулун тутар 9 күнүгэр 75 сааһын туолбут буолуо этэ.

Түмүкүгэр, космонавтика эсө да сайда турдун. Эсө да Юрий Гагарин курдук чулуу дьон баар буоллуннар.

Толя НОВИКОВ

СААС

Сааскы кэми таптыбын Сайаҕас ыраас салгынын, Сылаас күнэ чаҕылыарын, Сарсыарда чычыаарын ырыатын, Сырдык, ыраас хонуутун, Салгыин оонньуурун сөбүлүүбүн.

Эркин ДЬЯКОНОВ

ХАТЫҢ УОННА ХАРЫЙА

(Үгэ)

Харыйа уонна хатын Хара ойуурга үүммүттэр. Хатын эрэйдээх хаарынан бүрүллэн турбут. Харыйа кинини көрбүт. Хатыы иннээлэринэн хаарынан ылбыт уонна:

«Харыйа буоламмын Хара тыаны мин киэргэтэбин. Хатын баҕайы Хатыгырын да бэрт, Аттыбар турума». Халын хаар түстэ, Хатын эрэйдээх Хонкус гына. Харыйаны көрөн хайҕаатылар. Эрбээн, сууллардылар Саҕа дьылга илтилэр. Харыйа олорон бүттэ.

Эрчим ДЬЯКОНОВ

ХОҺООН АЙАБЫТ

ТҮБЭМ

Төрөөбүт Түбэҕиттэн Тэйимэ, тэйимэ. Ыраах да сылдьанҕын Умнума, умнума. Төрөөбүт түөлбэҕин Өрүү эн ытыктаа, Ыраах да сылдьанҕын Кинини эн харыстаа.

Мотя КОРНИЛОВА, 4-с кылаас

ӨБҮГЭМ ӨТӨБӨР

Өбүгэлэрибт өтөхтөрүгэр Суолбун хааллара иликпин. Чаҕыйабын: дьулаан Көстүтүн көрүөхпүн, Эстибит төһүргэс Ытыгырын истиэхпин, Хамаайылыы харса Суохтук ааһыахпын. Улууспут быстар уһугар, Дулҕа үрэх аттыгар Баара кыстык утун саҕа Өбүгэм төһүргэһэ. Көрөбүн өбүгэм өтөбүн, От охсубут ходуһатын, Алаастарын сыһытың, Соҕотохсуйбут ытык тииттэрин. Атыгырыбын иччитэхсийбит чуумштун, Хараастарын өбүгэм өтөбүттэн Күөх буруо унаарбатыттан.

Т. ЛИТВИНЦЕВ, 11 кылаас

АРАЙ МИН АПТААХ БУОЛУУМ...

Бу сиргэ олоһор дьону-сэргэни үтө санаалаах, эйгэс дууһалаах, күүстээх-эрчимнээх, доруобай олохтум этэ. Тоҕо диэтэргит, билинни кэмгэ олоһор дьон наһаа араас: ол иһигэр тулалыыр эйгэҕэ, дьонго-сэргэҕэ куһаҥан сыһыаннаах дьон баар, үтө санаалааҕа-дьыалааҕа эмиэ баар эрэри, аһыйахтар. Дьон бары үчүгэйгэ тардыһара буоллар, аһыыт сэриилэр суох буолуохтара этэ. Киһи сирин үөрэтэн-чинчийэн, олус сайдан, аны ыраах космоска баар планеталары баһылаан эрэр. Күүстээх техниканы айан, сиргэ тэҥнээх планетаны булан, онно күүлэйдир кыах бары дьонго барыларыгар баар буолуо.

Дьон доруобай буоллахтарына, кырдыар диэн суох буолуо. Чугас таптыыр дьоммут: иилэрбит, абаларбыт, эбэлэрбит, эһэлэрбит оҕолорун, сиэнэрин тапталларынан уһундук олоһуохтара, көлөнөттэн-көлөнөтү билилэрэ-көрүүлэрэ, өйдөрө-санаалара ычакка бэрлilibит киһи үйэтэ мунгура суох дьоллоох буолуо этэ. Өстөөх, түөкүн, уоруйах, сымыйаччы, улаатымсык, таһнарыахсыт, арыгыһыт, табахсыт, акаары, мөлөт, күлүгээн курдук куһаҥан хаачыстыбалар сиртэн симэлиэхтэрэ.

Миэхэ аптыырга түгэн көстөрө буоллар, бу эппит санааларым олоххо киллэриэм этэ.

Гүрий ЛУКИН, 4-с кылаас

